

Lunds Universitet
Politics Kandidatprogram
Statsvetenskapliga Institutionen
B-uppsats

LUNDS UNIVERSITET

Olena Zelenska, moder till en hel nation

Porträtteringen i två västerländska mediekkanaler av Olena Zelenska under kriget i Ukraina

STVA 23

VT 23

Handledare: Barbara Magalhaes Teixeira

Hedda Berg

Ellen Archer

Abstract	3
1. Introduktion	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Forskningsfrågor	4
1.3 Syfte och Problemformulering	4
2. Teoretiskt ramverk	5
2.1 Tidigare Forskning	5
2.2 Feministisk Poststrukturalistisk Teori	6
3. Vetenskaplig metod och metodologiskt ramverk	7
3.1 Kritisk Diskursanalys	7
3.1.2 Faircloughs Tredimensionella Modell	8
3.2.1 Första Dimensionen: Text	9
3.2.2 Andra Dimensionen: Diskursiv Praktik	9
3.2.3 Tredje Dimensionen: Social Praktik	9
3.3 Visuell text	10
3.4 Metodkritik	11
3.5 Motivering av urval	12
3.5.2 Visuellt material	12
4. Operationalisering	13
4.1 Faircloughs tredimensionella modell	13
4.1.1 Text	13
4.1.2 Diskursiv praktik	13
4.1.3 Social Praktik	14
4.2 Visuell textanalys	14
5. Analys	15
5.1.1 Textanalys - VOGUE (2022) “A Portrait of Bravery”	15
5.1.2 TIME - Ukraines First Lady Olena Zelenska Takes On the Trauma Of War	17
5.2 Visuell textanalys	20
5.2.1 VOGUE	20
5.2.2 TIME	22
5.3 Diskursiv Praktik	23
5.4 Social praktik - Diskussion	26
6. Slutsats	27
6.1 Avslutande Diskussion	28
7. Referenser	30
7.1 Digitala Källor	30
7.2 Litterära Källor	31

Abstract

Moder Svea, Marianne och nu Olena Zelenska? Kvinnliga nationalsymboler har varit återkommande i historien - dels som gestalter som symboliskt ska försvaras av nationens män, dels som mödrar vars uppgift är att ta hand om kollektivet och familjen. Studien undersöker hur två stora populärkulturella medieforum, *Vogue* och *Time Magazine*, har porträtterat första damen Olena Zelenska i samband med kriget i Ukraina. Denna undersökning har gjorts baserat på feministisk poststrukturalistiskt teori samt teoretiska ramverk om kvinnors, framförallt symboliska roll, i samband med krig och konflikt. Med kritisk diskursanalys, mer specifikt Faircloughs tredimensionella modell, samt en visuell textanalys har uppsatsen studerat *varför* Zelenska porträtteras som hon gör. Uppsatsen har kommit fram till att båda de två mediejättarna, i olika grad, reproducerar den traditionella diskursen om kvinnans symboliska roll i samband med krig och konflikt. Slutligen har uppsatsen diskuterat vilka eventuella konsekvenser denna typ av mediala bild av kvinnor kan få i social praktik.

Nyckelord: Kvinnliga nationalsymboler; modernation, genus, media, krig och konflikt

Antal ord: 7973

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

Ukrainas första dam Olena Zelenska och hennes man president Volodymyr Zelensky har växt fram som symboler för försvaret, för nationen Ukraina, och för dess invånare i samband med Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari 2022. I två västerländska medier har man inte varit sen med att göra djupintervjuer med nationens ansikte utåt. Artikeln "*A Portrait of Bravery*" publicerades den 26 juli 2022 av amerikanska medie- och modejätten *Vogue*. Reportaget är en kombinerad fotografering samt djupgående intervju med Zelenska, som fått betydligt ökad medial uppmärksamhet i samband med kriget. År 2023 blev Zelenska även utsedd av amerikanska *Time Magazine* till en av de mest framstående ledarna i världen i

magasinets årliga lista av *“Topp 100 mest inflytelserika människor”*. I samband med titeln kom dessutom en intervju med första damen om hennes ledarstil i ett land härjat av krig och konflikt.

Nationalsymboler är inget nytt fenomen, i sekler har man i krigföring använt sig av fiktiva nationalsymboler, oftast förklädda i genus, antingen som fader- eller modernation. I synnerhet har den kvinnliga nationalsymbolen varit ständigt återkommande i historien. *Moder Svea*, *Frankrikes Marianne*, *Tysklands Germania*, och *Moder Ryssland* - kärt barn har många namn. Kvinnor har varit centrala för konstruktionen av nationalstaten. När landets territorium är hotat ska hon bära kulturen, ta hand om dess invånare och framförallt, och framförallt ska hon *försvaras* till varje pris (Yuval-Davis 1997 s. 45)

1.2 Forskningsfrågor

Nedan presenteras de tre frågeställningar som uppsatsen ämnar att besvara:

På vilket sätt porträtterar två artiklar i västerländska medier Olena Zelenska i samband med kriget i Ukraina?

Varför porträtteras Olena Zelenska på det sättet hon gör i artiklarna?

Vilka konsekvenser kan den mediala porträtteringen av Olena Zelenska få kopplat till strukturer om kön och genus?

1.3 Syfte och Problemformulering

Syftet med uppsatsen är att studera hur Olena Zelenska porträtteras i intervjuer i de två tidigare nämnda populärkulturella mediejättarna. Med hjälp av tidigare diskurser som berör kvinnliga nationalsymboler ämnar uppsatsen att besvara frågeställningarna. Slutligen ämnar uppsatsen att diskutera vilka konsekvenser porträtteringen skulle kunna få utifrån feministisk poststrukturalistisk teori. Det bör poängteras att uppsatsen främst ämnar att studera den mediala bilden av Zelenska, samt att det är material från en pågående konflikt som studeras. Således besitter vi ej empiriska redskap för att undersöka hur medias porträttering faktiskt påverkar social praktik - frågan kan endast hypotetiskt diskuteras.

Fenomenet om den "kvinnliga nationalsymbolen" är baserat på dåtidens normer om manlighet och kvinnlighet, vilket skapade kvinnans förväntade roll under krig. I uppsatsen frågar vi oss huruvida diskursen om kvinnor har förändrats. Vi väljer att studera en kvinna som har en symbolisk roll i en högst aktuell konflikt och hur hon porträtteras i två medieforum, som generellt tenderar att framställa ett mer progressivt narrativ av kvinnor, för att få ett sådant nutida perspektiv på fenomenet som möjligt.

2. Teoretiskt ramverk

2.1 Tidigare Forskning

Relevant för uppsatsen är tidigare forskning av Yuval-Davis (1997 s.45) som belyser hur nationen tenderar att framställas med könsstereotypa föreställningar om genus. Om män och maskulinitet förknippas med våldsutövning associeras kvinnlighet med det som ska försvaras; hem, nationellt territorium, och familj. Kvinnor har tagit rollen som fruar, mödrar och döttrar (Wendt & Åse 2017 ur Freidenvall et. al 2017 s.240).

Raka Shome (2001 s.1) betonar att nationen oftast får en fiktiv gestaltning i form av en konventionellt vacker, oftast vit, kvinna. Hon symboliserar nationens hjärta; det som måste skyddas till varje pris. Således blir kvinnogestalten och hennes kropp personifieringen av genuspräglade idéer om att kvinnan är den som ska skyddas och snarare än den som skyddar. Dessa genuspräglade idéer om att den kvinnliga nationen ska försvaras har visat sig vara en bidragande faktor till legitimering av väpnad konflikt. Andén Papadopoulos (2005 s.14) skriver hur medier har blivit en nyckelfaktor för berättigandet av krig och konflikt. I modern strid är det minst lika viktigt att vinna den mediala kampen som utgör ett forum för meningsskapande genom bild och text.

Jolly (1994 s.42) beskriver hur nationer målas upp i termer av en moderlig kropp och hur nationer generellt framställs som "moderland" snarare än "faderland". Ikonografien av kvinnor som mödrar av en nation är ett universellt fenomen som varit grundläggande för nationalismen (Jolly 1994 s.42). Tidigare har traditionella europeiska 'landsmödrar' lyfts, men även i icke-europeisk nationalism framställs kvinnor som symboler för nationen; *The Veiled Woman of Iran och Mother India* bland andra (Jolly 1994 s.42). En central

utgångspunkt för forskningen är att kvinnans roll som moder har betonats i samband med krig och konflikt. Detta är också det perspektiv som denna uppsats kommer att använda sig av.

Av Kinnvall (2021 s.176) lyfts hur nationen framställs som genusbaserad och kopplas till könsstereotyper om män och kvinnor, där män är hypermaskulina och beskyddande av det feminina som måste skyddas från andra manliga inkräktare. Dessutom lyfts hur även populistiska diskurser förknippas med att det maskulina symboliserar patriotism och mod, medan det feminina förknippas med kvinnan som kulturbärare och som symbol för framtida generationer (Kinnvall 2021 s.176). Kronsell (2021 s.154) lyfter också fram *Moder Svea* som exempel på hur nationen är starkt förknippad med kvinnan och därför blir försvaret av nationen sammanlänkat med försvaret av den kvinnliga kroppen.

2.2 Feministisk Poststrukturalistisk Teori

En naturlig infallsvinkel för uppsatsen är valet av en poststrukturalistisk teori.

Poststrukturalistisk teori ämnar att svara på vad som "uppfattas" snarare än vad som "är". I och med att det enligt poststrukturalismen inte existerar någon objektiv verklighet kommer vi i uppsatsen inte göra några positivistiska antaganden.

Språk är centralt i poststrukturalismens teoretiska fundament. Språket anses skapa diskurser som har inflytande på individens förhållningssätt gentemot olika identiteter och samhälleliga fenomen. Diskurs och makt är två centrala begrepp inom poststrukturalistisk teori, och även för denna uppsats. Vår utgångspunkt i poststrukturalism följs rimligen av den feministiska poststrukturalismen då uppsatsen riktar in sig på frågor om genusifiering av nationen. Vidare tar en *feministisk poststrukturalism* sin utgångspunkt i hur föreställningar om kön återskapas genom olika typer av språkhandlingar, som återspeglar hur diskursen och föreställningarna av kön tidigare har uttryckts. Teorin diskuterar hur genuspräglade idéer och diskurser kan komma att påverka maktrelationer mellan kvinnor och män på politisk såväl som på privat nivå (Freidenvall et.al. 2017 s.45). Teorin tillåter en djupare analys av artiklarna kopplat till samhälleliga maktordningar, vilket uppsatsen ämnar att undersöka; hur diskursen om könsroller genom språkhandlingar, i detta fall medieartiklar, genom diskurser om kvinnliga symboler i krig kan komma att påverka social praktik. Denna specifika inriktning i teori ger en avgränsad studie som endast fokuserar på genusfrågor och maktordningar kopplat till patriarkala samhällsstrukturer.

Inom internationella relationer har den feministiska poststrukturalismen varit framträdande i samband med studiet av nationalism och skapandet av kön i krig. Feministiska poststrukturalister påvisar att nationen genom historien ansetts starkt förknippad med kvinnan och den kvinnliga kroppen, och att denne ska försvaras (Kronsell 2021 s.154). Man framhäver även hur vi tenderar att skapa genusbaserade nationella identiteter och att dessa konstrueras ur just stereotyper av det manliga och det kvinnliga. I skapandet av nationen har maskulinitet traditionellt kopplats till mod och patriotism, medan det feminina förknippats med kvinnan som kulturbärare och som en symbol för landets framtida generationer (Kinnvall 2021, s.176).

Uppsatsen använder Yuval-Davis (1997) teoretiska ramverk för att koppla artiklarna till den diskursiva praktik som vi ser i andra texter och samhälleliga diskurser. Yuval-Davis (1997) diskuterar genus och nationen inte som två separata fenomen utan som en kombination av varandra. Det teoretiska ramverket som kommer diskuteras i analysen menar att kvinnor är centrala för konstruktionen och reproduktionen av nationalstaten. Kvinnor får ofta bära "bördan av representation" under krig vilket symboliserar nationens kollektiva identitet och värdighet. Hon exemplifierar med motton som gavs till flickor och pojkar i Hitler Jugend. Pojkarnas motto var *'Live faithfully; fight bravely; die laughing.'* medan flickornas var *'Be faithful; be pure; be German.'* (Yuval-Davis 1997 s. 45). Plikterna för flickorna var inte att leva och dö för nationen, utan bara genom att existera är de nationens ansikte, som Yuval-Davis beskriver det. Vidare tar hon upp andra symboler som präglar diskursen om den kvinnliga symbolen och kvinnans ansvar gentemot nationen under krig. 'La patrie' var under franska revolutionen en symbol av en kvinna som födde barn. I bondesamhällen har folket varit beroende av fertiliteten av 'Moder Jord', vilket vidare bidragit till den nära kopplingen med det kollektiva territoriet, den kollektiva identiteten och den kvinnliga fertiliteten. Diskursen om att män ska gå i krig "för kvinnor och barn" har lett till kvinnans association med barn, familj, kollektivet och generationens framtid (Yuval-Davis 1997 s. 45).

3. Vetenskaplig metod och metodologiskt ramverk

3.1 Kritisk Diskursanalys

För att undersöka hur media porträtter Olena Zelenska kommer uppsatsen använda sig av ett kvalitativt tillvägagångssätt, mer specifikt *kritisk diskursanalys*. Kritisk diskursanalys särskiljs som en egen inriktning inom diskursanalysen som berör hur text konstruerar sociala identiteter och hur dessa i sin tur upprätthåller rådande maktstrukturer (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 66). Vi har valt att använda denna inriktning då den, liksom teorin, anknyter till en samhällskritisk tradition. Kritisk diskursanalys är mer tydligt kopplat till vad undersökningen ämnar att studera: hur språk påverkar diskurs, patriarkala samhällsstrukturer och socialt konstruerade identiteter (Bergström och Boréus 2012, s. 373-374). Metoden blir en naturlig respons på den feministiska poststrukturalistiska teorin.

Intressant blir att undersöka hur det könade språket i diskurser om krig kan leda oss till att måla upp modersgestalter och kvinnliga nationalsymboler, och vilka effekter detta eventuellt kan få, bland annat i maktförhållanden mellan könen. Esaiasson et.al (2017, s. 212) belyser även hur ett poststrukturalistiskt tillvägagångssätt inom diskursanalyser är vanligt för att undersöka "nationell identitet" inom krig, konflikt och internationella relationer. Då kvinnliga nationalsymboler är ett sätt att förstärka den nationella identiteten är detta en relevant teori för denna uppsats.

3.1.2 Faircloughs Tredimensionella Modell

För den här studiens omfattning och syfte har vi begränsat oss till Norman Faircloughs tredimensionella dimension. Viktigt att nämna är att studiens tolkning av modellen kommer att beröra *centrala begrepp* och hur de tillämpas i analysen framförallt med uppsatsens begränsning i åtanke.

Fairclough är en framstående forskare inom kritisk diskursanalys och hans modell trycker på hur text konstitueras och konstitueras av diskursiv och social praxis. Enligt Faircloughs modell så finns både *intertextualitet* och *interdiskursivitet* i text och språk. Interdiskursivitet är ett begrepp som Fairclough använder för att beskriva huruvida texten i fråga bygger på andra samhälleliga diskurser, medan begreppet intertextualitet studerar huruvida det finns länkar till andra texter i den text som studeras. Fairclough framhåller således att texter inte kan analyseras isolerat utan de måste sättas i relation till diskurser och social praktik (Fairclough 1995 s. 2). Metoden fungerar väl med vårt forskningsproblem eftersom vi utifrån en feministisk poststrukturalistisk teori vill sätta texten i relation till diskurs och samhälleliga

fenomen. Vidare har Fairclough även en textanalytisk nivå som ämnar att endast studera språkbruk i texten - något som kommer vara användbart för att svara på vår första frågeställning. Förutom detta ger Faircloughs tredimensionella modell en tydligare struktur i texten då vi kan analysera artiklarna genom hans tre olika dimensioner. Dimensionerna och dess innebörd presenteras nedan.

3.2.1 Första Dimensionen: Text

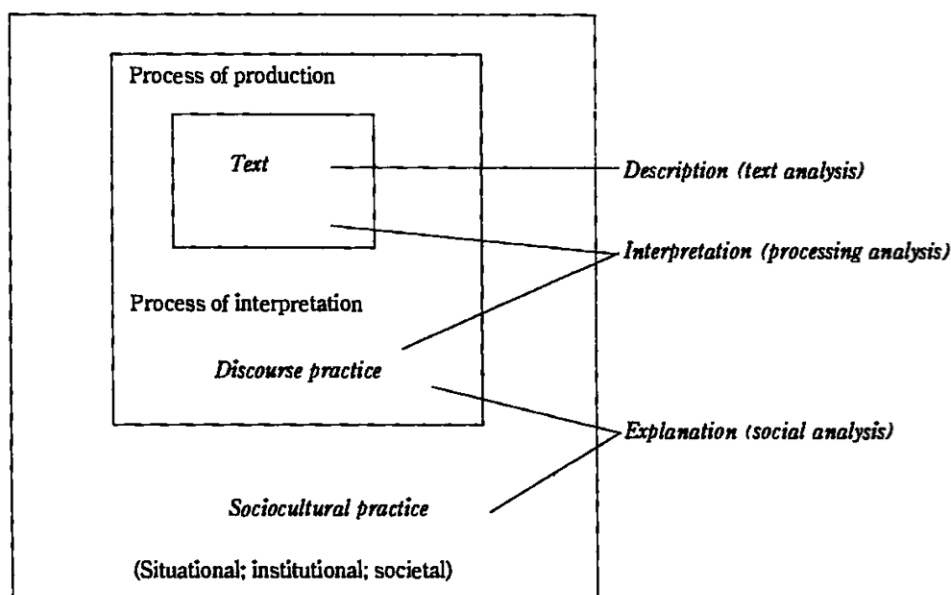
Den första dimensionen i Faircloughs modell är *text* som används för att beskriva ett fenomen, om texterna har värdeladdade begrepp eller om författaren framhåller en attityd inför fenomenet i fråga (Fairclough 1995 s. 4-5). Vi kommer att motivera tydligare vilka av Faircloughs redskap för textanalys vi kommer använda i avsnittet om operationalisering.

3.2.2 Andra Dimensionen: Diskursiv Praktik

Utgångspunkten för den andra dimensionen är att text står i förhållande med diskursiv praktik som diskuterar hur en text har konsumerats och producerats: vilka motiv som kan finnas från avsändaren i deras framställning av fenomenet i artikeln. Textens koppling till tidigare texter och samhälleliga diskurser ämnar att sätta artikeln i ett sammanhang som kan bidra till en ökad förståelse för texten och utifrån detta studera textens nivå av interdiskursivitet (Fairclough 1995 s. 7-9).

3.2.3 Tredje Dimensionen: Social Praktik

Valet av ord formar vårt samhälle, framhåller Fairclough. Denna dimension ämnar att ta artiklarna till ett större sammanhang och diskutera hur de återskapar strömningar i samhället. Detta är den nivån inom den kritiska diskursanalysen som gör det tydligt att den diskuterar maktrelationer (Fairclough 1995 s. 6). Fairclough framhåller att denna dimension bör kombineras med en teoretisk utgångspunkt. Uppsatsens teoretiska utgångspunkt är det feministiskt poststrukturalistiskt teoretiska ramverket.

Faircloughs analysmodell (Fairclough 1995 s. 98)

3.3 Visuell text

För att stärka vår diskursanalys kommer denna uppsats utöver texten ta hänsyn till bilderna i artiklarna för att kunna fördjupa och få en mer holistisk bild av fenomenet i analysen. I en visuell textanalys och inom det multimodala textbegreppet "*visuell text*" står fortfarande texten i centrum men till skillnad från en renodlad textanalys tas här även hänsyn till bilder och illustrationer (Björkvall 2012 s. 310).

En visuell textanalys ger oss möjligheten att genom bilder analysera vad avsändaren ämnar förmedla då bilder som används kan ha stor påverkan på hur läsaren uppfattar budskapet. Dessa kan ge oss svar på framställning av makt, inkludering och genus (Björkvall 2012 s. 310-312). Genom redskap som kameravinkel eller motivets riktning och placering i bilden kan vi avgöra vilken relation vi ska antas ha till objektet - om vi är jämlika, underordnade eller överordnade denne.

I denna uppsats kommer visuell textanalys appliceras då artiklarna i Vogue och Time innehåller både text och bilder. Porträttering av kvinnor som moderssymboler har grundats i bildliga framställningar och därmed blir det intressant att ta hänsyn till den bildliga framställningen av Zelenska. Artiklar är ofta en sammansättning av bilder och text i samspel

och bilderna fyller en funktion för att förmedla ett budskap för läsaren. Att inte analysera bilderna skulle innebära att vi missar väsentliga delar av framställningen av Zelenska.

Björkvall (2012 s. 312) skriver att den visuella textanalysen kan användas för att undersöka hur kvinnor och män framställs i reklam. Dessa typer av undersökningar är snarlika denna uppsats och har därför ansetts lämplig att applicera i undersökningen av mediaporträtteringen av Olena Zelenska som modersfigur för Ukraina i kriget mot Ryssland.

3.4 Metodkritik

Kritik mot den kritiska diskursanalysen grundar sig i att metoden bygger på en socialt konstruerad infallsvinkel, vilket i sin tur leder till att forskaren har tendens att uppfatta texten utifrån dennes egen uppfattning om verkligheten. Detta gör att vi som forskare måste vara högst medvetna om vårt eget förhållningssätt till textformaten som ska analyseras, eftersom objektivitet inom forskningstraditionen är av stor vikt (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 93). Som svar på detta framhåller Bergström och Boréus (2012 s. 264) att forskare med en viss subjektsposition har möjlighet att använda den positionen för att belysa olika typer av ojämlika förhållanden i samhället. Tolkningsrepertoarer kan frodas ur subjektspositioner. Därav är forskarens egen tolkning inte nödvändigtvis något att frånråda.

Kritik som kan riktas mot Faircloughs tredimensionella modell är att det saknas riktlinjer för vilken teori som kan kombineras med den sociala praktiken (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 93). Att uppsatsen kommer analyseras med en poststrukturalistisk feministisk teori i den tredje dimensionen hoppas vi ger en tydligare och enhetlig bild av vad det är för samhälleligt fenomen uppsatsen ämnar att studera.

Kritik som kan riktas mot den visuella textanalysen är att analyser av bilder aldrig kan anses "sanna" eftersom mycket ligger i betraktarens ögon, men att även analysen av det som porträtteras kommer variera beroende på vad för typ av undersökning som görs eller vad syftet är (Björkvall 2012 s. 312). Det är samtidigt givande att göra denna typ av multimodal analys, alltså en analys som tar hänsyn till både text och bild, eftersom flera aspekter av materialet analyseras.

3.5 Motivering av urval

Artiklarna i denna uppsats är strategiskt utvalda. Å ena sidan hade uppsatsen kunnat få högre validitet om urvalet hade skett slumpmässigt, då det minskar tendensen till att författarna har valt artiklar som passar narrativet. Å andra sidan är inte målet med denna artikel att nå ett allmängiltigt svar, utan intresset är att se om dessa medier reproducerar den diskurs vi valt att undersöka utifrån den specifika teori vi valt. Detta motiverar därav användandet av ett strategiskt urval.

Motiveringen till att vi valt Vogue och Time är det faktum att deras artiklar fått stor medial spridning jämfört med liknande mediers artiklar, och för att det generellt är nyhetsmedier med många läsare, vilket innebär att det har stor möjlighet att påverka flera människor internationellt och därmed påverka deras uppfattning om Zelenska. Vidare valdes Vogue och Time av den anledning att de båda är aktörer i västerländsk media och kommer från liknande narrativ. Slutligen har båda medierna haft möjlighet att göra genomgående förstahandsintervjuer med Zelenska, vilket innebär att de är primärkällor. Utöver detta gjordes reportagen i närtid och innehåller aktuell information om fenomenet.

Det bör påpekas att eftersom konflikten är pågående finns det en risk att uppsatsen inte fångar hela bilden av fenomenet eller material som ej har publicerats än men som hade varit relevant för uppsatsen.

3.5.2 Visuellt material

Endast vissa av bilderna i de två artiklarna har valts ut för analys. Dels motiveras detta av att det inte finns utrymme i denna uppsats att analysera samtliga bilder, framför allt då de ses som komplement till texten och inte står för sig själva. Bilderna som har valts ut anses bidra mest till helhetsuppfattningen av artiklarna och urvalet är därför strategiskt. Detta urval är också gjort baserat på författarnas åsikt om vilka som anses viktigaste, vilket delvis sänker tillförlitligheten. Det går därför att argumentera för att man borde analyserat alla bilder i artiklarna, eftersom det förmodligen hade höjt tillförlitligheten. Samtidigt har vissa bilder ansetts mer relevanta än andra. Detta i kombination med det begränsade utrymmet för uppsatsen, och motiveringen att endast använda bilderna som ett komplement till analysens helhet motiverar slutligen detta urval.

4. Operationalisering

4.1 Faircloughs tredimensionella modell

4.1.1 Text

Till att börja med kommer vi analysera texten utifrån Faircloughs första dimension, *text*. Genom att göra en ingående analys av texternas egenskaper kommer vi att studera hur diskursen produceras rent textuellt. Denna textanalys kommer sedan användas för att underbygga tolkningen i den diskursiva praktiken.

I Faircloughs textanalys används olika lingvistiska tekniker. Ett redskap i textanalysen som vi kommer använda oss av är *etos*: alltså, hur konstrueras identiteter genom språkbruket. I denna del kommer även vi leta efter attityder som författaren har gentemot objektet (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 87). Däribland kommer vi analysera vilka ordval som förekommer och vilka adjektiv som beskriver objektet. Fairclough tar med ett ytterligare steg i sin första dimension, framförallt så undersöker han i vilket sammanhang orden förekommer, vilket vi också kommer ta i beaktning när vi gör vår analys.

4.1.2 Diskursiv praktik

I den andra dimensionen kommer vi ta en lingvistisk utgångspunkt utifrån textdimensionen. Vi kommer beröra det som Fairclough kallar interdiskursivitet, alltså vilka diskurser som artiklarna bygger på och huruvida texterna reproducerar dem (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 86).

Mer specifikt kommer vi att koppla texternas innehåll till Yuval-Davis (1997) diskursiva teoretiska ramverk om associationerna mellan den kvinnliga kroppen och nationella territorier, den nationella identiteten och kollektivet. I denna dimension kommer vi analysera huruvida artiklarna reproducerar och vidmakthåller traditionella diskurser om kvinnliga symboler i krig eller om de är en del av en större samhällelig förändring.

Denna dimension ämnar även att titta på hur texten har producerats och vem som konsumerar texten (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 85). Vi kommer titta på om det finns något samarbete mellan Ukrainsk media och vem författaren är i de olika artiklarna.

4.1.3 Social Praktik

När de två första dimensionerna har analyserats ska vi knyta samman analysen med den tredje och yttersta dimensionen, social praktik. Den sociala praktiken kommer att förklara hur de två artiklarnas text och diskurs om kvinnosymboler relaterar till samhällsliga fenomen och maktstrukturer (Winther Jørgensen & Phillips 2000 s. 91).

I denna dimension kommer vi använda vårt teoretiska ramverk, feministisk poststrukturalism, för att förklara hur och om den diskursiva praktiken förstärker vissa ojämlika patriarkala strukturer i samhället och vilka konsekvenser detta kan få i samhället. Det är här vi ämnar att framhålla den feministiskt kritiska och politiska konklusionen. Däremot bör det poängteras att uppsatsen främst ämnar att studera medias porträttering samt att kriget i Ukraina pågående konflikt och vi sitter inte på några empiriska redskap på hur medias porträttering faktiskt påverkar social praktik - här kan det bara ske en hypotetisk diskussion utifrån teorin och tidigare diskurser.

4.2 Visuell textanalys

I den visuella textanalysen kommer bilder i artiklarna från Vogue och Time att analyseras utifrån olika perspektiv. Detta ska ge oss svar på vilken relation vi ska förväntas ha till Zelenska. I ovanifrån-perspektivet ges makt åt betraktaren då vi ser motivet ovanifrån. I öga-mot-öga anses betraktaren och motivet jämlika. I underifrån-perspektivet har vi motsatt relation jämfört med ovanifrån-perspektivet, vilket innebär att betraktaren ser motivet underifrån och därför har lägre maktstatus än det eller den som porträtteras (Björkvall 2012 s. 314-315).

Uppsatsen kommer använda sig av analysredskapen: narrativa, analytiska och symboliska processer. Narrativa processer innehåller interaktörer som skapar en dynamisk betydelse. Betydelsen skapas av att personer gör något eller reagerar på något, eller att något i bilden sker. Detta tillåter oss sedan att analysera bilden utifrån personerna i bildens reaktioner och ageranden (Björkvall 2012 s. 328). Analytisk process innebär att man analyserar vem som är "bärare" i en bild. En bärare avgör helheten i en bild och övriga attribut i bilden kopplas till helheten. Analytisk process ämnar undersöka vilka personerna i bilden "är" eller vilken deras identitet ska vara. Ibland används symboler i bilderna för att undersöka vilken identitet

personen kan tänkas 'representera' (Björkvall 2012 s. 328-329). Det går även att analysera en bild utifrån symboliska attribut. Denna typ av analys skapar en interaktion av symbolisk karaktär mellan läsaren och den eller dem som porträtteras i bilden. I sådana analyser kan vi få svar om makt, gemenskap och inkludering (Björkvall 2012 s. 331). I grund och botten handlar det om att analysera de symboliska betydelseerna i olika visuella element, såsom färger, former och andra symboler. Dessa kan vara flaggor eller liknande (Björkvall 2012 s. 331).

Med hjälp av dessa analysredskap för en visuell textanalys kommer vi att analysera bilderna i Vogue och Time artiklarna. Analysredskapen kommer användas för att undersöka vilken betydelse det vi ser i bilderna kan få för hur vi förväntas uppfatta det sammantagna budskapet i artiklarna.

5. Analys

5.1.1 Textanalys - VOGUE (2022) "A Portrait of Bravery"

Ord som speglar bilden av Zelenskas roll som Ukrainas första dam är fetstilade i vår analys och har markerats så för att förtydliga vilka ordval som anses ha stor betydelse för denna analys.

I inledningen av Vogue artikeln målas en bild av president Zelensky upp som en symbol för den fria världen och en person som föredragit att stå i rampljus, till skillnad från hans fru som föredragit att ta en roll bakom kulisserna. Inledningen ger läsaren en initialt positiv bild av presidentparet. Dessa citat visar detta tydligt:

"The wife of Ukrainian president Volodymyr Zelensky, (...), always preferred to stay behind the scenes, while her husband, (...) whose presidency may yet determine **the fate of the free world**, glowed in the limelight."

Läsaren får sedan möta Zelenska - här skapas en bild av henne, dels utseendemässigt, men även som en bärare av nationen, och framför allt inleds här det återkommande temat om henne som moder:

“When I met her on a recent rainy afternoon in Kyiv, (...), **her luminous face and green-brown eyes** seemed to capture the range of emotions coursing through Ukraine today” samt,

“(…) Zelenska (...) has emerged into public view to become a **face of her nation—a woman’s face, a mother’s face, an empathetic human face**. If Zelensky leads a nation of civilians who overnight turned into **combatants**, she has visibly carried their **emotional** toll.”

Dels ser vi att orden som beskriver Olena Zelenska är kopplade till hennes femininitet - *luminous face, woman, mother*. Hon beskrivs också med traditionell mjuka värden, såsom “emotional” i det senare citatet. Metaforen “face of her nation” används för att beskriva hennes roll för det ukrainska folket. Att detta “ansikte” blir en symbol för trygghet är tydligt i efterföljande del - “a woman’s face, a mother’s face, an empathetic human face”. Att dessutom upprepa “face” tre gånger är ett stilistiskt drag från författaren som gör att vi tydligt ska uppfatta budskapet om att hon faktiskt är symbolen för vem som representerar Ukrainas folk.

Artikeln belyser ofta Zelenskas roll som kvinna, fru och främst moder.

“(…) she was speaking as a **mother** and daughter, **not just a first lady**.”

“**Protective of their family life**, she hadn’t wanted him to run. But like so many of her fellow Ukrainians in this war, **Zelenska has risen to the occasion with grace and grit**.”

“When Zelenska finally emerged into public view, appearing with first lady Jill Biden to visit a shelter for displaced people in western Ukraine on May 8, **Mother’s Day** (...). This marked a new phase of the war and of Zelenska’s role as **first lady**—a beacon to her citizenry and a **player in Ukraine’s battle for hearts and minds**.”

Alla tre citat ovan trycker på det faktum att Zelenska är sin familj trogen och belyser ofta att hon är just en moder, inte bara för sin familj tycks det, utan även för folket. I det sista citatet lyfts även metaforiskt hur hon är en spelare för Ukraina i slaget om hjärta och sinne. I det andra citatet bygger artikelförfattaren upp en kontrast av Zelenska som bygger hennes karaktär - först omhändertagande och beskyddande av familjen, men sedan även stark när det

krävs, graciös samtidigt som hon uppvisar kurage. Detta är positivt värdeladdade ord, och ord som kopplar henne till både en ledare “first lady”, men även en familjär person “mother”.

Denna kontrast ser vi även i nästa citat:

“That speech showed Zelenska’s style: a tough message with a **soft** look.”

Återigen porträtteras Zelenska som stark men mjuk. Att använda sig av dessa typer av antiteser är inom retorik ett mycket vanligt stilistiskt verktyg när man vill förstärka båda teserna - i detta fall de olika sidorna hos Zelenska. I denna beskrivning är båda egenskaperna positiva, och det positiva intrycket förstärks av detta sätt att skriva.

Utöver detta beskrivs det att hon bär Ukrainska designerkläder:

“In our two conversations in Kyiv, Zelenska was forthright, dignified, elegant, a subtle promoter of Ukrainian designers.” (...). The next day, it was wide-leg jeans, chunky white sneakers with yellow and blue detailing, a nod to the Ukrainian flag.”

Dels det faktum att hon bär kläder designade av ukrainare, men också att hon bär kläder i den ukrainska flaggans färger gör att vår bild av henne som symbolisk för sin nation stärks. Även här beskrivs den första damen som elegant & värdig, samtidigt som hon är rättfram. Egenskaper som förskönar henne samtidigt som de får henne att framstå som stark.

5.1.2 TIME - Ukraines First Lady Olena Zelenska Takes On the Trauma Of War

Artikeln från Time består av två delar - en introduktion till artikeln som kort presenterar Olena Zelenska och hennes nominering som “Top 100 mest inflytelserika ledare”, och sedan kommer en längre tillhörande artikel. Båda delar kommer att tas med i analysen av porträtteringen av Olena Zelenska.

I den korta inledningen till artikeln hittar vi ett flertal meningar vars ord har stor betydelse för hur författaren vill porträttera Zelenska. I inledningen till artikeln ser vi bland annat vi följande citat:

"... **A mother of two**, she never asked to become **the heart of a nation at war**. Olena Zelenska didn't expect to **become a warrior for the people of Ukraine**, but she has answered this call with **selfless courage**."

"In her eyes, however, was the fierce determination and **dignity** that has defined her people."

Här beskrivs en person som trots att hon inte valt det själv blivit centrum i kriget. Emfas ligger mycket på Zelenskas roll som ledare, men även de egenskaper hon uppvisar. Texten ger oss en bild av att Zelenska är en person vi kan lita på. Hon upplevs som starkt förknippad med Ukrainas folk och som en person folk ser upp till. Detta genom beskrivningar som "Selfless courage", "Fierce determination and dignity". Dessa begrepp står också i relation till folket i Ukraina. I samma meningar som de tidigare begreppen ser vi ord som "the people of Ukraine" och "her people". Zelenskas starka koppling till folket återkommer frekvent. Att använda ett metaforiskt uttryck för att måla upp henne som "nationens hjärta" gör dessutom att denna bild av henne ännu starkare. I artikeln lyfts även flera gånger vikten av Zelenskas roll som moder:

"Instinctively, we embraced—two **mothers**, two **nations**, coming together for **peace**."

"She could take **her family** and flee. What **mother** would blame her? Yet, she stays. She stays because **freedom and democracy deserve defenders**. She stays to show the world that **heart and hope** can make even the **largest tyrant seem small**. She stays for her children—**for their future, and the future of all Ukrainians**."

"Olena Zelenska is a **mother. Protector. The pride of her nation. A beacon of hope for the people she loves**."

Familjära värden blandas med politiska - familj, moder, hjärta, kärlek tillsammans med frihet, demokrati, fred, nationer. Däribland finns även ett återkommande tema: framtiden - som agerar som

en slags förbindelse mellan de två värdena. Denna förbindelse får även Zelenska representera när hon beskrivs som en förkämpe för alla Ukrainares framtid.

I artikeln får vi läsa om Zelenskys arbete under kriget;

“While her husband has focused on securing weapons and other support from the West, the First Lady has devoted herself to helping the country cope with its traumas, both collective and personal.”

Dels ser vi i detta citat kopplingen mellan väst och Ukraina. Vi får läsa om Zelenskys arbete för att säkra vapen, den militära sidan av kriget, medan Zelenska tagit sig an arbetet med mental hälsa och mående för hennes folk - en mer personlig sida i kriget. Detta bygger upp kontrasten i deras arbeten där Zelensky beskrivs med hårda värden och Zelenska med mjuka.

“It will be a generational challenge to help them heal after this war, and Zelenska has tried to make that challenge her own.”

Detta citat syftar återigen till arbetet som Zelenska gör för sitt folk, samt hur viktig hon är för nästkommande generationer.

Utöver dessa citat innehåller artikeln många av Zelenskys egna erfarenheter av kriget, som hon själv får beskriva. Det står även att många delar av hennes arbete fick sättas på paus. Hennes tidigare karriär och engagemang tas upp, vilket trycket som Zelenska som ambitiös och någon som arbetar hårt. Nedan ser vi ett citat som porträtterar just detta:

“Her campaigns in the field of education, like a program to improve school lunches, had to be put on hold as schools around the country closed. Zelenska also paused her career as a screenwriter for comedy shows (...). “Before the war I could do both,” she says. “Not anymore.”

Även hennes nuvarande arbetsuppgifter lyfts i artikeln vilket vidare ger oss en bild av en hårt arbetande kvinna som gör mycket trots situationen:

“After more than two months in hiding, she is making up for lost time. Her days are packed with speeches, meetings, panel discussions, and interviews.”

5.2 Visuell textanalys

5.2.1 VOGUE

I en av bilden nedan ser vi hur de blå och gula färgerna smyckar sidan av fordonet i bakgrunden. Detta representerar den ukrainska flaggan, och kan sägas vara ett viktigt symboliskt attribut i bilden för att förstärka kopplingen mellan Zelenska och Ukraina som nation (Björkvall 2012 s. 331). I denna bild kan även Zelenska och soldaterna som omger henne anses vara bärarna av bilden, utifrån den analytiska processen. Zelenska representerar här ledarskapet i Ukraina, men även det man slåss för, och soldaterna klädda i uniform representerar de som strider i kriget (Björkvall 2012 s. 328-329). Detta bidrar till bilden av Zelenska som symbolen för Ukraina, samtidigt som hon sätts i relation till soldaterna, vilket förstärker bilden av henne som någon som ska försvaras. Utifrån det kan tolkningen göras att soldaterna i bilden inte bara försvarar henne, utan även den ukrainska nationen.

I bilderna ovan förmedlas en dynamik mellan Zelenska och hennes man. I den ena bilden sitter han, något mer framskjuten i en stor fåtölj i avskalade gröna kläder. Kläderna kan ses som ett symboliskt attribut kopplat till honom som militär (Björkvall 2012 s. 331). Samtidigt sitter Zelenska bredvid honom - klädd i en gräddvit blus och på en mindre stol än honom. Utöver det har Zelensky placerat sin hand ovanpå hennes och håller om den. I den andra omfamnar han henne, en stark arm runt hennes överkropp. Dels kan deras klädsel ses som symboler för det de ska representera, men gesterna skapar även ett narrativ som signalerar hennes stöd till honom och framför allt hennes skörhet (Björkvall 2012 s. 328). Detta gör också att Zelenska uppfattas som i behov av skydd. Sammanfattningsvis bidrar bilderna i artikeln till framställningen av Zelenska som en symbol för nationen som behöver försvaras.

5.2.2 TIME

I den inledande bilden av Olena Zelenska står hon upp utan att läsarens blick. Inte heller befinner vi oss i jämnhöjd med henne, utan ser på henne underifrån.

Detta skapar en känsla av att hon har mer makt än betraktaren av bilden, vilket utstrålar ledarskap (Björkvall 2012 s. 314-315). Bilden är svartvit och bakgrunden avskalad vilket sätter henne i centrum utan symboler eller särskilda narrativ.

I den andra bilden porträtteras Zelenska tillsammans med ett barn, något som stärker bilden av henne som trygg och ger ytterligare en emfas på hennes roll moder. Vi ser också att personerna i bakgrunden leende betraktar henne, samtidigt som hon endast möter barnets

blick. Detta skapar ett narrativ av att folk beundrar henne, men också att hon själv ser barnet som det viktiga - återigen reproduceras bilden av henne som moder (Björkvall 2012 s. 328). Bilden visar två personer i fokus - Zelenska och barnet. Bilden förmedlar genom dessa ett möte mellan generationer, där den vuxne Zelenska agerar symbol för Ukraina idag, och barnet agerar symbol för Ukrainas framtid (Björkvall 2012 s. 328-329).

Slutligen kan det sägas att bilderna i artikeln av Time Magazine både porträtterar Zelenska som en person med makt, men även som en moderlig gestalt, vilket delvis upprätthåller bilden av henne som en symbol för nationen, men som ändå utmanar normen om kvinnan skör och i behov av försvar.

5.3 Diskursiv Praktik

De båda artiklarna från Vogue (2022) och TIME (2023) innehåller element av diskursen ur Yuval-Davis (1997) teoretiska ramverk.

Inledningsvis har vi funnit att flera av citaten, som presenteras i den textanalytiska delen, betonar Zelenskas roll som mamma. Zelenska framställs i Vogue-artikeln som en moder - inte bara till sina egna barn - utan även till nationen. Även i Time-artikeln förekommer samma typ av diskurs: "*Olena Zelenska is a mother". Protector. The pride of her nation. "A beacon of hope for the people she loves."* (Biden 2023).. Intervjun med Vogue betonar vidare hennes roll för framtida ukrainska generationers överlevnad och hennes uppgift att binda samman nationen under denna kristid. President Zelensky lyfts däremot fram som en soldat som satt på sig stridsutrustningen och lämnat familjen hemma för att kämpa för sin nation. Presidenten är ytterst ansvarig för försvarsmakten, dock framställs han snarare som en soldat som ska kriga för sin nation mer än en president. Denna typ av porträttering i texten återspeglar diskursen om att män ska gå i krig "för kvinnor och barn". I det teoretiska ramverket beskrivs denna typ av diskurs som återskapande av idén att kvinnor skall associeras med barn, med familj, med kollektivet och med generationens framtid under krig (Yuval-Davis 1997 s.45).

Yuval-Davis (1997) beskriver att kvinnor ofta får bära det som hon kallar "bördan av representation" som symboliserar nationens kollektiva identitet och värdighet. Medan män ska leva och dö för nationen under krig ska kvinnan existera som en enande kraft. Denna

diskurs är återkommande i båda artiklarna. Låt oss exemplifiera: I Time såväl som Vogue framställs Zelenska som en person som varken ville vara första dam eller leva ett offentligt liv men som har tvingats ta "bördan" för sitt folk. Hon bär kollektivet med "värdighet" då det är hennes plikt att bära den emotionella rollen under kristid. Detta återspeglas i Time när hon beskrivs som osjälvisk ("selfless courage") och att hon har en hög grad av värdighet ("fierce dignity").

I Vogue-artikeln finns ett fokus på första damens utseende. Visserligen är intervjun sprungen ur ett modemagasin, moderapportering är förväntat. Dock är fokuset snarare på att första damen är naturligt vacker till utseendet. Dels förekommer det intervjuer med en ukrainsk civilperson: "*First of all, she's pretty*" (Donadio 2022), säger mannen i intervjun. Hon berättas ha "A luminous face" och vackert blondt hår som hon sveper in i en lös tofs. Den återkommande beskrivningen av första damen som en vacker varelse anspelar vidare på hennes femininitet. Plikten för kvinnan under krig har varit att existera som rena, trogna varelser och således vara nationens ansikte (Yuval-Davis 1997 s. 45). Diskursen om kvinnliga symboler och kvinnors roll under krig är att nationen i sig oftast får en fiktiv gestaltning i form av en konventionellt vacker kvinna. Oftast är det en vit kvinna som symboliserar det som är värt att skydda; nationens hjärta (Shome 2001 s. 1). I artiklarna beskrivs inte Zelenska bara som vacker utan även som "nationens hjärta": "**A mother of two, she never asked to become the heart of a nation at war**". Nationens hjärta, det som är mest åtråvärda att beskydda. Vidare ska den kvinnliga nationalsymbolen bära symboler och plagg som avser att representera nationen. Återkommande i artiklarna är hur ofta Zelenska beskrivs bära plagg av Ukrainska designers eller hur hennes blonda hår är insvept i en tofs i Ukrainas färger.

Vad vi har funnit i analysen är att artikeln publicerad av Vogue har hög interdiskursivitet i och med att artikeln bygger på traditionella diskurser kopplat till kvinnliga nationalsymboler, nationalism och genus. TIME artikeln har också relativt hög interdiskursivitet. Artikeln anspelar oftast på Zelenskas roll som moder, som hjärtat av nationen och som hoppet för framtida generationer. Vi fann reproduktion av diskurser om kvinnans roll i krig och konflikt i TIME-artikeln men också tendenser till förändring av diskurser. Vid ett tillfälle beskrivs Zelenska som beskyddaren, snarare än någon som behöver skyddas. Diskursen har tidigare varit att kvinnans kropp ska försvaras snarare än att kvinnan försvarar (Wendt & Åse 2017 s. 240-241).

Time-artikeln belyser Zelenskas arbete, uppdrag och hennes upplevelser av kriget. Artikeln tar upp hennes arbete innan kriget, hennes arbete under kriget i form av möten, intervjuer, tal och paneldiskussioner. Det finns vidare mindre tendenser till att framställa henne som någon form av symbol, mindre fokus på hennes utseende. Således är analysen att TIME-artikeln har relativt lägre interdiskursivitet i relation till Vogue-artikeln då den har lägre tendens att reproducera samhällliga diskurser om vad en kvinnas roll ska vara rent symboliskt i samband med krig och konflikt. Det bör ännu en gång läggas emphasis på att TIME, trots dennes lägre interdiskursivitet, innehåller element av traditionella diskurser.

Gällande produktionen bör det nämnas att amerikanska Vogue har samarbetat med Ukrainska Vogue för att framställa artikeln. Vidare bör det nämnas att Ukrainska Vogue ägs av Media Group Ukraine, ett av landets största media grupper. Samma månad som Vogue artikeln kom ut, juli 2022, hade det ukrainska mediebolaget gått från att vara privatägt av ukrainska oligarken Rinat Akhmetov till att tillhöra den Ukrainska staten (AFP 2022). Det mer nationalistiska språkbruket kan därav förklaras med detta skifte i producent. Vidare har inledningen av Time-artikeln, som är själva förklaringen till varför Zelenska har tilldelats "årets ledare 2023", och själva artikeln i sig två olika författare. Inledningen, som tidigare nämnt, anspelar mer på tidigare diskursiva praxis medan artikeln inte gör det i samma utsträckning. Författaren till inledningen är amerikanska första damen Jill Biden. Biden producerar eventuellt en bild av vilken roll hon själv förväntas ha och själv kan relatera till en bild som hon återspeglar. USA kan även ha ett nationellt intresse av att porträttera Zelenska på det sättet i och med att USA är dels vapenexportörer till Ukraina och befinner sig på samma sida i kriget (Garamone 2023).

5.4 Social praktik - Diskussion

Andén Papadopoulos (2005 s. 14) skriver om hur medier har blivit en nyckelfaktor för berättigandet av krig och konflikt. I modern strid är det minst lika viktigt att vinna meningsskapande genom bild och text: den mediala kampen. Feministisk poststrukturalism tar sin utgångspunkt i att föreställningar om kön återskapas genom olika typer av språkhandlingar, som återspeglar hur diskursen och föreställningarna av kön tidigare har uttryckts. Den bildliga framställningen i artiklarna förstärker även denna typ av reproduktion, utöver det vi ser språkligt. Utifrån vår teori kan vi således resonera att denna typ av reproduktion av genuspräglade diskurser som vi sett i media, i samband med medias ökade inflytande under krig och konflikt, kan leda till en ytterligare fördjupad norm om vilka attribut en kvinna bör ha eller vilken roll hon bör ta i samband med krig och konflikt. . Framförallt två stora mediejättar som Vogue och Time som har en läsekrets på miljontals människor har större inverkan på samhälleliga diskurser och opinionen än andra medieforum.

En bildlig och skriftlig porträttering lik den av Zelenska riskerar inte bara att påverka individer i hennes position, utan även kvinnor verksamma i militära styrkor och försvarsmakten. Mer specifikt så kan könsstereotypa diskurser av denna karaktär leda till att stereotyp feminina attribut ses som något negativt i samband med krig och konflikt. Wendt och Åse (2017) framhåller hur kvinnliga soldater tvingas anamma maskulina ideal och beteenden för att respekteras i sina förband då individer med kvinnliga attribut inte anses ha förmågan att kunna skydda sin nation. En vidare effekt det kan få i krigstider är att vi får färre kvinnliga soldater i försvaret i en redan mansdominerad miljö (Wendt & Åse 2017 s. 245-249).

Feministisk poststrukturalistisk teori diskuterar hur dessa genuspräglade idéer och diskurser kan komma att påverka inte bara på politisk nivå, men hur samhälleliga diskurser kan ha effekt på kvinnans roll på en privat nivå (Freidenvall 2017 s. 45). Risken med porträtteringen av kvinnor i media som endast moderliga, emotionella eller som ansvariga för kollektivets, nationens eller familjens bästa kan leda till att man riskerar att upprätthålla könsstereotypa bilder av kvinnan som kan genomsyra samhällets alla nivåer. Kvinnan ska på den politiska nivån hålla samman nationsandan under krig, på den privata nivån ska hon ansvara för familjens medlemmar och hålla samman familjen. Detta är en högst begränsad syn på

kvinnan och hennes roll i samhället, som ur en feministisk poststrukturalistisk lins riskerar att begränsa kvinnors inflytande på den politiska nivån.

Uppsatsen ämnar inte att göra anspråk på att artiklarna som har undersökts skulle riskera att legitimera väpnad konflikt. Däremot bör det påpekas att denna typ av diskurs inte är helt oproblematiskt, framförallt i ett medieklimat där visuell och textuell framställning blir mer avgörande i krig och diskurser i media når ut till en större internationell opinion. Uttrycker media ett språkbruk som reproducerar idén om kvinnan som nationens hjärta som ska försvaras till varje pris kan detta få konsekvenser för den sociala praktiken. Inte bara på de sätt som vi framhållit tidigare i analysen; hur vi ser på kvinnors roll i samband med krig och konflikt, utan även genom att ytterligare spä på den nationalistiska andan. Wendt & Åse (2017 s. 245) framhåller i tidigare forskning hur nationalism och diskursen om att "mannen ska gå i krig för kvinnan" riskerar att spä genuspräglade idéer såväl som att legitimera krig. Därför är det viktigt att denna typ av reproduktion av diskursen vidare synliggörs med tanke på riskerna som följer.

6. Slutsats

Sammanfattningsvis har uppsatsen kommit fram till svar på sina tre frågeställningar.

På vilket sätt porträtterar två västerländska medier Olena Zelenska i samband med kriget i Ukraina? De två västerländska mediejättarna porträtterar Zelenska som Olena Zelenska som konventionellt vacker, skör, värdig, som ett hopp för framtida generationer och framförallt som en moder - både till sina egna barn men till även till nationen. Detta återspeglas både genom texten, men även i bilderna.

Varför porträtteras Olena Zelenska på det sättet hon gör i artiklarna? Resultatet visar att även moderna media - dock till olika grad - upprätthåller traditionella diskurser om genusifiering av nationen och om kvinnans symboliska roll i krig och konflikt.

Vilka konsekvenser kan den mediala porträtteringen av Olena Zelenska få kopplat till strukturer om kön och genus? I analysen kom vi fram till att det dels kan sker en

reproducering av samhällseliga normer som menar att kvinnor bör åta sig traditionellt familjeorienterade eller emotionella roller, normer som oftast stänger ute kvinnor från den politiska nivån men även från traditionellt maskulint betingade sammanhang så som militärt försvar.

6.1 Avslutande Diskussion

Att det finns likheter mellan Zelenskas mediala porträttering i intervjuer och reportage och traditionella diskurser om kvinnans roll i samband med krig och konflikt går inte att förneka. Uppsatsen har framhållit den mediala framställningen som eventuellt sprungen ur nationella intressen från allianser, ett ökat fokus på att vinna den mediala kampen eller från seglivade normer som hemsöker - eller varför inte en kompott av de alla? Moder Svea, Frankrikes Marianne, och nu även Zelenska? Huruvida Zelenska faktiskt har blivit någon form av nationalsymbol för folket i Ukraina kan bara tid - och en större undersökning - empiriskt bevisa. Trots det, har denna uppsats bidragit till en påbyggnad av forskningen kring genusifieringen av nationen. Uppsatsen har framförallt tagit upp fenomenet ur kontexten i modern media, framförallt i två relativt progressiva populärkulturella medier i relation till tidigare forskning som frekvent berört fiktiva nationalsymboler. För framtida forskning hade man vidare kunnat nyansera uppsatsen och det hade varit intressant att ändra uppsatsens urval. Eftersom det fanns skillnad mellan de två valda intervjuerna i porträttering av Zelenska hade det varit intressant att i en större uppsats undersöka fler analysenheter och studera huruvida porträttering skiljer sig mellan mediekanaler eller länder. Vidare hade det varit intressant att studera, trots pågående konflikt, hur media kan ha påverkat människors uppfattning av Zelenska.

7. Referenser

7.1 Digitala Källor

AFP (2022) Ukraine's richest man agrees to hand over media empire. *Kyiv Post*. 12 juli.

<https://www.kyivpost.com/post/7281> (Hämtad 2023-05-22)

Biden, Jill (2023) 100 most influential people of 2023. Olena Zelenska. *Time Magazine*. 13 april. <https://time.com/collection/100-most-influential-people-2023/6269865/olena-zelenska/>

(Hämtad 2023-05-22)

Donadio, Rachel (2022) Portrait of bravery: Ukraine's First Lady, Olena Zelenska. 26 juli.

<https://vogue.sg/ukraine-first-lady-olena-zelenska-vogue/> (Hämtad 2023-05-22)

Shuster, Simon (2022) Ukraine's First Lady Olena Zelenska Takes On the Trauma Of War.

Time Magazine. <https://time.com/6194177/olena-zelenska-ukraine-first-lady-interview/>

(Hämtad 2023-05-22)

Garamone, Jim (2023) U.S Sends Ukraine \$400 Million in Military Equipment. *U.S.*

Department of Defense.

<https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3318508/us-sends-ukraine-400-million-in-military-equipment/> (Hämtad 2023-05-22)

Jolly, Margaret (1994) Motherlands? Some notes on women and nationalism in India and Africa. *The Australian Journal of Anthropology* 5(3): 41-59. doi:

DOI:10.1111/j.1835-9310.1994.tb00324.x

Papadopoulos Andén, Kari (2005) Propagandakriget i backspegeln: En studie i påverkansförsök och svenska nyhetsmedier. Krisberedskapsmyndigheten (KBM). KBM:s temaserie 2005:3, 14-18.

<https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/20745.pdf> (Hämtad 2023-05-22)

7.2 Litterära källor

Bergström, Göran och Boréus, Kristina (2012). Diskursanalys. I Bergström, Göran och Boréus, Kristina (red). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur, 353-416.

Björkvall, Anders (2012) Visuell textanalys. I Bergström, Göran och Boréus, Kristina (red). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur, 307-352.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann E. & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5 uppl. Stockholm: Wolters Kluwer

Fairclough, Norman (1995) Critical discourse analysis: the critical study of language. *Longman Publishing, New York*. s. 1-10, 98

Kinnvall, Catarina (2021) Poststrukturalism. I Gustavsson, Jakob & Tallberg, Jonas (red). *Internationella Relationer*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur, 159-184.

Kronsell, Annica (2021) Feminism. I Gustavsson, Jakob & Tallberg, Jonas (red). *Internationella Relationer*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur, 139-158.

Yuval-Davis, Nira (1997) *Gender & Nation*. SAGE Publications Ltd

Shome, Raka (2001) *White Femininity and the Discourse of the Nation: Re/membering Princess Diana*. *Feminist Media Studies* Vol 1, No 3. s.1

Wendt, Maria & Åse, Cecilia (2017) I Freidenvall, Lenita & Jansson, Maria. *Kön, våld och död i nya krig. Politik och kön - feministiska perspektiv på statsvetenskap*. Studentlitteratur AB s. s. 239-250

Freidenvall, Lenita & Jansson, Maria (2017) *Introduktion till politisk teori. Politik och kön - feministiska perspektiv på statsvetenskap*. Studentlitteratur AB. s. 35-53.

Winther Jørgensen, Marianne & Louise Phillips (2000) *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur AB, Lund 66-93